

ТЕХНОЛОГИИ ЗА СОЦИАЛНА ДИАГНОСТИКА И СОЦИАЛНА ОЦЕНКА

Доц. д-р Иван Грозданов

Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий”,
катедра „Организация и методология на социалните дейности”, филиал - Враца
ТП на НОИ – Враца

Абстракт

Диагностичния процес в социалната работа е търсене на отговор, каква е индивидуалната характеристика на клиента, какъв е актуалния му проблем, какви ресурси и средства има за справяне с него, по какъв начин трябва да се мотивира за да се справи успешно със ситуацията.

Ключови думи: социален работник, диагностика, специфика, оценка

Въведение

Понятието диагноза идва от лат. Dia gnosis – разпознавам по отделните елементи цялостната картина на изследвания обект. Постепенно понятието излиза извън границите на клиничната практика с разработване на методи за диагностика на личността в процедурата на подбор на персонала, за диагностика на социално девиантни личности, за по пълно изучаване на децата в предучилищна и училищна възраст, за оценка на възникнали изменения в развитието на човека. Във втората половина на 20 век понятието диагноза, диагностика е изцяло извън рамките клинична практика, но когато става дума за диагноза на отделно лице, на отделен случай традиционно понятието се свързва с болест, с отклонение.

Социалната работа е специфична дейност, която се възползва в значима степен от постиженията на другите науки. Тя е дейност, която прилага възможностите на психодиагностиката при съставяне на заключение относно възможностите, умствените потенциали и характерните особености на индивидите. В социалната практика за поставянето на диагноза се разчита на разпространението на анализа и синтеза, на причинно-следствените отношения. Социалният работник не може да състави точна диагноза, ако не свърже актуалното състояние с характерните особености на индивида. Диагнозата в социалната работа се свързва с участието на клиента и взаимодействието му със социалния работник.

Диагнозата в социалната работа представлява:

- установяване на трудностите, проблемите в живота на клиента и улесняване на отношението му към тях;
- преценка на състоянието на личните ресурси, потенциали, нагласи, бариери, желаниа, отговорности и необходимите стъпки за тяхното преодоляване;
- диагнозата е свързана с мерките и активността на клиента и задължително включва и вероятностна прогноза за бъдещото развитие и ефекта от взаимодействието.

Особености на социалната диагностика:

1. Тя не е творческо-познавателен процес, тъй като в нейните задачи не влиза търсенето и откриването на нови закономерности и тенденции, нови социални знания и др.
2. Социалната диагностика включва типологизация на признаци и явления и идентификация на емпирични модели с терапевтични.
3. Социалната диагностика като процедура на репродукция на конкретни социално-научни знания често се съединява с научното търсене и научното творчество.
4. Социалната диагностика обезпечава изпълнението на най-важната функция – прогнозирането.

5. При определяне на социалната диагностика се наблюдава висока степен на родство на социалната реалност и нейните субективни оценки.

Като цяло диагностичния процес в социалната работа е търсене на отговор, каква е индивидуалната характеристика на клиента, какъв е актуалният му проблем, какви ресурси и средства има за справяне с него, по какъв начин трябва да се мотивира за да се справи успешно със ситуацията.

Консултирането е специфичен метод, начин на подпомагане на хора със затруднено положение. То е комплексен метод включващ комплекс от психологически, педагогически и психиатрични техники към промяна на начина на възприемане на околните и на себе си. Метод за въздействие върху съзнанието на клиента. Консултирането е рационален метод, който се базира на презумпцията, че човек като съзнателно същество за да се справи с известен проблем, да вземе решение е необходимо да преосмисли начина си на оценяване и реагиране в различни житейски ситуации. Консултирането съдържа в себе си информиране, ориентиране, подкрепа, учене за справяне с различни проблеми.

Днес консултирането се осъществява като самостоятелна професионална социална работа. У нас една от сферите, в които широко се прилага консултирането е сферата на професионалното ориентиране.

В социалната работа консултирането се прилага при: семейни отношения; възпитанието на децата; избор на учебно заведение и избор на професия; при търсене на работа; решаване на лични проблеми; при решаване на социални проблеми, на междуличностни и групови конфликти, на проблеми в екипната дейност и т.н.

Има различни социални технологии за социална дейност: методи за експертно оценяване; организационни структури; програми за обслужване; политики за социално осигуряване; местни структури за психическо здраве и др.

Главното при технологията за социални услуги е адекватната оценка на клиента и на неговите потребности. Технологията за социална работа са съвкупност от методи и въздействия, прилагани в социалните служби и от социални работници за постигане на поставените цели в процеса на социалната работа. Тази дейност се характеризира с промяна на съдържанието, формите и методите, които се повтарят при решаването на нова социална задача.

Технологията за социална оценка е процес за събиране на информация, анализ и включване на социална информация и ангажиране участието на заинтересованите страни в изготвянето и осъществяването на програми, проекти и политики. Социалната оценка позволява на тези които изготвят проекта или политиката, съвместно с всички заинтересовани страни да идентифицират приоритетите и да определят начина, по който да се подходи. Тази технология се използва при разработване на политики, програми и проекти, които съдържат косвени обществени ползи и преки обществени „загуби”.

Основните социални характеристики, които трябва да се отчитат при изготвянето на социална оценка са:

- социокултурни и демографски характеристики на лицата, които ще бъдат засегнати;
- организация на стопанската дейност и социалните услуги в сферата и др.

Основните функции на социалната оценка са:

- да оцени социалните измерения на проекта и да определи основните социални актьори;
- да разработи социалните инструменти в проекта, за да се подпомагане постигането на икономически, социални и технически въздействия върху проекта;
- да формулира обществена стратегия за изпълнение на проекта при участие на заинтересованите страни.

Социалната оценка е средство не само за разбиране на проблемите, но и за намиране на решение. Тя добавя доза реализъм в реакцията на управляващите в противоречиви ситуации. Тя е функционално допълнение на традиционните икономически и технически анализи. Социалната оценка съизмерва позитивните икономически и технически резултати и очакваните последици. Тази оценка е средство за оценяване на социалните разходи, рискове и ползи, за определяне на социална цена, както и на влиянието на тези елементи в разработването на разнообразни проекти и политики.

Социалната работа би могла да се разглежда като специфичен механизъм за решаване на определен кръг социални проблеми и удовлетворяване потребностите на клиентите (индивиди, семейства, групи и общности) със съответната им специфика. В широк контекст, тя се явява функция на модерната социална държава с присъщите ѝ регулации (социално и здравно осигуряване, социално подпомагане, социални услуги и други социални механизми).

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Христосков, Й., Осигурителен пазар и осигурителни продукти (теория и практики), изд. на ВУЗФ, София, 2010
2. Курбанов, Р., К. Гасанов, С. Озоженко, Право социального обеспечения, ЮНИТИ-ДАНА, 2015
3. Роик, В. Социальное страхование: теория и практика организации, М: Проспект, 2016
4. Borisova, M., Dimitrova M., HEALTH OF MALE REPRODUCTIVE SYSTEM, MEDICUS, International medical scientific journal № 3 (21), 2018, Volgograd, p.62-65, ISSN 2409-563X
5. Борисова, М., Добрилова П., Информираност при медицинските сестри за повишаване на здравната култура сред пациенти с Доброкачествена простатна хиперплазия, Сестринско дело, 2018, бр.3 с.17-22, ISSN 1310-7496
6. Борисова, М., Стефанова, Цв. Джиганска, Здравна култура сред мъже с доброкачествена простатна хиперплазия, Сб. доклади от юбилейна научна конференция с международно участие „ Образование, наука и иновации в здравните грижи” Враца, 2017, с.78-82, ISBN 978-964-9318-89-0
7. Borisova, M., Dimitrova M., HEALTH OF MALE REPRODUCTIVE SYSTEM, MEDICUS, International medical scientific journal № 3 (21), 2018, Volgograd, p.62-65, ISSN 2409-563X
8. Борисова, М., Здравна информираност при пациенти с доброкачествена простатна хиперплазия, Science & Tehnologies, Volume VI, 2016, Number 1: MEDICAL BIOLOGY STUDIES, CLINICAL STUDIES, SOCIAL MEDICINE AND HEALTH CARE ISSN 1314-4111
9. Маринов, Л., Г. Янкова (2016). Проучване динамиката на нагласите на студентите от специалност „медицинска сестра“ за професионалната им реализация. Академично списание „Управление и образование“, Том XII (5), 2016, с.127-130
10. Добрилова П., Г. Янкова, Л. Маринов (2016). Актуални проблеми в профилактиката и лечението на рахита в детската възраст. International scientific on-line journal "SCIENCE & TECHNOLOGIES", Volume VI, 2016, Number 1: Medical biology studies, clinical studies, social medicine and health care, 177 – 181
11. Маринов, Л., П. Аспарухова, Г. Янкова. (2015). Динамика на нивото на емпатия в процеса на обучение на студенти от специалност – медицинска сестра. Академично списание "Управление и образование.", Том XI (5), 2015, с.134-140;

12. Кипинган, Н., Понятие и сущность социальной защиты населения в современном государстве, [Кемеровский государственный университет](#), 2010
13. Кончуглов, А., Социальное обеспечение и социальная защита: Некоторые вопросы теории и практики, Власть, 04, 2017